

BUTLLETÍ FILOSOFIA 3/18

DE RAONS | BONES RAONS

SUMARI BUTLLETÍ FILOSOFIA 3/18.

Núm. 117. Març, 2019.

Introducció, p. 2; **Què ens diu Matthew Lipman sobre el tema?** p. 3; **Alguns exemples dels Manuals de Filosofia 3/18**, p.7: Exemples de *Persensar*, p. 7; Exemples d'*Admirant el món*, p. 8; Exemples de *Buscant el sentit*, p. 11; Exemples de *Recerca Filosòfica* p. 14; Exemples de *Ètica i convivència*, p. 17; **Informacions**, p. 19.

Introducció

“Cadascú té la seva opinió. Aquest és un dels dogmes més estúpids del nostre temps. Es transmet a les escoles, als mitjans, als bars. Confon llibertat i arbitrarietat, i neutralitza la potència de la paraula pública mitjançant l'homologació de l'opinió privada. Fa 25 segles, a Grècia, una sèrie de veus es van alçar contra aquesta forma de dogmatisme. Els filòsofs, que no es fien ni de les seves pròpies opinions, van plantejar una distinció important: que tothom vulgui saber i pugui fer-ho no significa que totes les opinions valguin. Poder pensar i poder dir vol dir, precisament, poder sotmetre les nostres opinions a l'examen d'una raó comuna, és a dir, d'una comuna capacitat de raonar sobre elles”. [Marina Garcés, *Filosofía: la palabra libre* a Babelia, 8 de novembre de 2016.]

Partim de les opinions, sí, però cadascú té la seva, la qüestió és com contrastar-les per tal que s'arribi a un judici imparcial, amb criteri, de manera que es pugui convertir en una raó i no sigui sols un sentiment, una intuïció, un desig o una excusa.

Hi pot haver opinions directes, sense filtre, que no tenen cap altre fonament que les ganes o la intenció personal de donar-les sense haver-les meditat. Una opinió espontània, en diríem.

També hi ha opinions que s'han format a base de reflexió, investigant, buscant proves. Opinions que es poden recolzar amb suport de l'experiència, l'anàlisi, l'evidència o la demostració.

Fer filosofia implica elaborar opinions fonamentades i sustentades amb raons sòlides que poden respondre a les preguntes: Com ho saps? Com has arribat a aquesta conclusió?

Donar raons és afiançar, recolzar les nostres creences. Oferim raons per defensar les opinions. Les bones raons han de tenir sentit. Buscar, trobar i defensar raons és una habilitat de raonament informal, però no n'hi ha prou en ser hàbil, cal que les raons que expliquin o justifiquin una acció siguin bones, és a dir, apropiades o adequades.

A l'hora de prendre decisions i d'actuar ens basem en les nostres creences i raons. Valorem el que entenem que és bo, correcte o adequat.

Per això, és molt important que ens preguntem quines són les raons del nostre actuar, per què actuem com actuem. En aquest sentit és important preguntar-nos per les raons per saber si són bones o dolentes, si justifiquen o expliquen la nostra manera d'entendre i de fer les coses.

Què ens diu Matthew Lipman sobre el tema?

A *Filosofia l'escola*⁽¹⁾ trobem un apartat que ens dona molta llum per pensar sobre les raons i les bones raons.

Donar raons: orientacions per a trobar raons correctes

Mentre que la lògica formal pot ajudar els infants a esdevenir conscients que poden pensar de manera organitzada, en canvi, no els anima especialment a usar el pensament organitzat, perquè està molt limitada a la pràctica. Cal un altre tipus de lògica que tingui en compte la gran varietat de situacions que exigeix un pensament voluntari. Aquest tipus de lògica sovint rep el nom *d'orientacions per trobar raons correctes*.

Contrastant amb la lògica formal, aquesta lògica no té unes re-gles específiques, però sí que posa l'èmfasi a *buscar les raons* d'una situació concreta i a avaluar les que s'han donat. Ja que les raons que es poden oferir en una recerca donada depenen en gran mesura del seu context, allò que farà que una recerca sigui raonable i que les raons siguin bones estarà també limitat pel context. En conseqüència, la lògica que orienta per trobar raons adients confia en un sentit intuïtiu d'allò que pot ésser vàlid com a bona raó. Aquesta intuïció es desenvolupa millor com més se la posa davant d'una gran varietat de situacions que requereixen aquest sentit per trobar unes raons correctes; en les novel·les i els manuals del programa de la filosofia per nens es donen moltes d'aquestes situacions.

La finalitat principal de la lògica de les bones raons és avaluar el propi pensament i el dels altres en referència a accions i esdeveniments. En la filosofia per nens aquesta lògica és útil perquè ajuda els nois a descobrir l'ampli ventall d'aplicacions del pensament estructurat i voluntari. Aquesta descoberta es limita a encoratjar els infants a usar un pensament ordenat, mentre que la lògica en si té més a veure amb la varietat d'aplicacions del pensar sobre el pensament que no pas a cercar la manera d'animar els infants a usar aquest pensament.

(...)

Característiques de la recerca de raons

Mentre que la lògica de les bones raons no té regles com la lògica formal, la recerca de les raons i la seva avaluació tenen unes certes característiques generals. Serà bo que el lector compari aquestes característiques amb les normes que donem en el capítol 6 per a la correcta orientació d'una discussió filosòfica.

Podem esmentar quatre característiques per a una bona recerca de raons:

Imparcialitat: El procés de recerca hauria d'ésser imparcial, evitant de tenir prejudicis en contra de la situació en qüestió i de no tenir en compte els comentaris o els suggeriments dels altres. La recerca de raons s'hauria de fer netament de manera que tots aquells que hi estan interessats tinguin veu en el resultat.

(1) pp. 191-200

Objectivitat: El procés de recerca també hauria d'ésser objectiu, evitant de tenir una opinió anticipada dels resultats que es poden obtenir i mantenint les implicacions rellevants, sigui on sigui que aquestes ens condueixin. Una recerca és objectiva si compta amb l'aprovació d'una fracció important dels que hi col·laboren, però no si infringeix el sentit que aquests tenen d'allò que és raonable.

Respecte a les persones: El procés de recerca s'hauria de portar de manera que no fereixi ni desconcerti ningú. Ja que cada persona pot aportar raons importants, qualsevol procés de recerca que deixi fora del camp de la recerca que es porta a terme un membre de la classe, prescindeix d'una font potencial d'informació i inevitablement distorsiona el procés mateix.

Cercar més raons: El procés de recerca s'hauria de fer de tal manera que invites altres membres de la comunitat que hi pren part a cercar raons addicionals, si no estan satisfets amb els resultats. Això requereix que, sigui quin sigui el procés usat, la recerca estigui suficientment oberta de manera que inviti a una posterior continuació de la investigació i no la descoratgi o la doni per tancada.

L'ús d'aquestes característiques pressuposa que els investigadors comparteixen un sentit intuïtiu d'allò que és considerat raonable. Seria un error que intentéssim formular això que diem amb massa precisió, però tampoc no hauríem de presentar-ho com un sentiment misteriós, sinó com un sentit poc precís d'allò que és raonable i del que no ho és. La gent pot, de vegades, no estar d'acord a si hi ha o no vulneració d'una d'aquestes característiques, però aquesta manca d'acord usualment es dona en casos extrems.

En el capítol 8 de *La descoberta de l'Aristòtil Mas* hi ha un exemple de recerca en comú on es presenta un d'aquests casos extrems. Els nois busquen raons referents a si en Daniel hauria hagut de participar a l'obra de Nadal. La Suki opina que ho hauria hagut de fer, perquè «les regles són les regles». La senyoreta Calvet, que modera la discussió, accepta aquesta afirmació perquè implica que, si donem regles, les hauríem de complir. Aleshores en Miquel respon: «No, —va insistir—, les regles es fan perquè un se les salti. ¿No tenim l'expressió «l'excepció confirma la regla»? Bé, el cas d'en Daniel és l'excepció! Per això penso que en Daniel no hauria de participar-hi, si no vol». La senyoreta Calvet critica l'ús de l'expressió «l'excepció confirma la regla», adduint que és massa idiomàtica per ésser rellevant per a la finalitat de la discussió. Però aleshores, en Toni, en Santi i en Marc demostren que la importància d'un cas pot crear l'excepció. Quan les normes de conducta no són fetes per la mateixa gent a qui van dirigides, poden tenir excepcions en les ocasions en què aquesta gent no desitja obeir-les. Això porta a un carreró sense sortida i el lector es queda rumiant sobre si l'expressió «l'excepció confirma la regla» és una raó perquè en Daniel no participi de l'obra de teatre o no ho és. Aquesta discussió és un bon exemple d'investigació lògica, i a la novel·la n'hi ha d'altres. Juntament amb la discussió amb la senyoreta Calvet que hem citat, a l'últim capítol de *La descoberta de l'Aristòtil Mas* hi ha dos dels millors exemples de recerca de bones raons amb el senyor Herèdia, i a l'últim capítol d' *Elisa*, amb el senyor Prat. Malgrat que els infants sovint emprenen una recerca lògica pel seu propi compte, això ho fan no pas d'una manera ininterrompuda, sinó usualment, en seqüències de temps espaiades. Un exemple de seqüència ininterrompuda és el seguit de discussions sobre si podem fer als altres el mateix que ells et fan a tu.

A la pràctica, el procés de recerca i l'avaluació de les raons sovint es combinen pel fet que els qui discuteixen van endavant i endarrere, de l'un a l'altre. Ara bé, és útil distingir les característiques de la recerca de raons dels estàndards per avaluar-les. El primer procediment cerca les raons d'alguna cosa, el segon n'avalua els resultats, separant les millors raons de les dolentes i decidint si la raó que es dona és correcta. Hi ha una tendència a considerar totes les raons com a *bones raons*, a suposar que una raó per creure en alguna cosa o per fer alguna cosa no pot ésser realment una raó, fora que sigui una bona raó. Però aquesta suposició ignora el fet que nosaltres, de vegades, fem les coses per raons dolentes (més que no pas per manca total de raons) i que som capaços de valorar les raons com a millors o pitjors.

Característiques de les bones raons

La lògica de les bones raons usa els següents estàndards per avaluar-les:

Segons els fets. Una bona raó és aquella que es basa en fets. Per exemple, hi ha una enorme diferència entre mirar de refugiar-se perquè hem sentit un avís sobre la proximitat d'una tempesta, i fer-ho com a conseqüència d'haver sentit per casualitat, en un serial de la tele, que la Bola de drac s'exclama que el cel ens cau a sobre. Només l'avís de la tempesta es basa en un fet: la visió d'una tempesta que s'apropa. No sempre ens podem servir dels fets i quan podem fer-ho pot molt ben ser que no aportin solucions al problema que es debat, malgrat que una raó que compta amb el suport dels fets és millor que una que no el té.

Rellevància. Una bona raó és evident que és rellevant per a l'objectiu de la recerca. Per exemple, si bé és cert que ens podem precipitar des del pis trentanou d'una casa de quaranta pisos sense sofrir cap dany, aquesta no és una bona raó per saltar al buit si desitgem sobreviure. La velocitat de la caiguda, l'àrea del salt i la naturalesa del cos humà es combinen per donar-nos una raó molt bona per no saltar. Aquestes condicions són importants en relació al que passarà en arribar a terra; la manca de dany que es pressuposa, no existeix. Mentre que no podem dir sempre si una raó és important pel punt que es debat, una raó que pot demostrar de forma tan evident la seva relació és millor que la que no ho pot fer.

Suport. Una bona raó dona suport a l'objecte de la recerca fent-lo plausible, intel·ligible. Per exemple, la descoberta de cinquanta bosses de patates fregides emmagatzemades en un armari de l'escola, podria explicar-se per un boig que les acapara perquè imagina que n'hi haurà escassetat, però l'explicació alternativa que l'escola prepara una excursió dona suport a la presència de les bosses de patates d'una manera que no fa la primera explicació, perquè en dona una raó més plausible. Una raó que dona suport a l'objecte del debat és una raó més bona que aquella que no ho fa.

Familiaritat. Una bona raó fa referència a alguna cosa familiar quan és usada per explicar l'objecte de la recerca. Per exemple, la ràpida ascensió del globus d'un infant podria explicar-se per una equació complicada que descriu de quina manera els globus, intencionadament, desfan els nusos dels fils que els retenen, però la millor explicació és, simplement, que l'infant ha deixat anar el fil. De vegades, la cosa més familiar pot, en un moment donat, no ser certa. Per exemple, la pell de gallina que se'ns posa davant d'un film de terror sovint s'explica per la «por que ens glaça»; en realitat, les protuberàncies que es fan a la pell aixequen els pèls, els quals funcionen com un mecanisme de protecció (tal com el gat estarrufa el seu pèl). Però, en general, una raó que es refereix a res de ben conegut és millor que una raó que sigui poc clara.

Finalitat. Cap raó no és una bona raó, si no conté un o més dels estàndards citats i ha d'estar oberta a l'avaluació dels membres que prenen part en la recerca. Per avaluar les raons, no existeix cap tribunal d'apel·lació millor ni estàndards millors.

Si els prenem per separat, cada un d'aquests estàndards presenta motius de crítica. Amb una certa ingenuïtat, podem imaginar una situació en la qual un estàndard és *transgredit* per una bona raó. Per desenvolupar un pensament filosòfic sobre els estàndards, és útil imaginar per a cada un d'ells una situació semblant. Això és important, però també ho és que no hem de perdre de vista llur significat col·lectiu. Si a la classe apliquem la lògica de les bones raons, avançarem molt en el camí d'ajudar els nostres estudiants a descobrir l'ampli ventall de possibilitats que té el pensament organitzat i voluntari.

Igual com amb les característiques de la recerca, l'ús d'aquests estàndards pressuposa que els nois comparteixen un sentit poc desenvolupat d'allò que compta com a bona raó. La lògica de les bones raons és molt menys un afer de presentar res de nou i de poc familiar que no pas d'encoratjar els infants a expressar les respostes més útils i més apropiades d'entre totes aquelles que els provoca una recerca i els seus resultats.

(....)

Aconseguir que els infants escoltin els altres encara demana més temps i, sobretot, paciència. Els nois tendeixen a girar-se cap al professor per avaluar allò que un altre noi diu i no fer-ne cap cas, si no troba un signe immediat d'aprovaçió. Quan superen aquest costum, fàcilment el substitueixen per la impressió que alguna cosa sigui el que sigui allò que se'ls acut, poden dir i han de dir, sense tenir en compte el tema de la discussió o els altres membres de la classe. Aguantar aquestes reaccions pot voler dir tenir una paciència inacabable. En aquest cas, el recurs millor i més efectiu és la memòria del professor; un mestre pot fer memòria de què es parlava abans que introduïssin un nou tema, preguntar de quina manera un comentari està relacionat amb observacions anteriors, encoratjant així els estudiants a perseverar en el tema.

Aprendre a escoltar-se i a escoltar els altres en una comunitat de recerca és essencial per a la lògica de les bones raons. La imparcialitat, l'objectivitat, el respecte per les persones i una recerca de noves raons, tot això depèn de posar una atenció acurada en els nostres propis pensaments i en els dels altres, per tal de desenvolupar una oïda ben disciplinada. I és que l'ús dels estàndards per avaluar les raons requereix una autèntica habilitat a escoltar els altres així com a escoltar-nos nosaltres mateixos. Podríem dir encara més coses sobre la importància d'altres discussions tècniques per a la consecució de l'èxit en l'ensenyament de la lògica de les bones raons, però les principals connexions entre les orientacions per trobar-les i l'ús d'aquestes tècniques només seria aparent.

En els Manuals *Recerca Filosòfica* i *Ètica i convivència* es redueixen a quatre les cinc característiques anunciades a *Filosofia a l'escola*

IDEA 2: DONAR BONES RAONS DE LES NOSTRES OPINIONS

Podem defensar les opinions que vulguem sense donar raons. Però aquells que refusen de donar raons de les seves creences poden arribar a ser considerats dogmàtics, tossuts o, fins i tot, arrogants. És important que siguem capaços d'oferir raons de les nostres opinions, si és que volem convèncer els altres perquè les considerin, o volem mostrar que són dignes de ser defensades. Si els altres no entenen per què mantenim unes certes opinions, potser no donaran gaire valor al que diem. Però no n'hi ha prou amb qualsevol raó a favor d'una opinió: les raons donades cal que siguin bones. ¿Què fa que una raó sigui una bona raó? Heus aquí algunes característiques de les bones raons.

- 1) Les bones raons són **fàctiques**.
- 2) Les bones raons són **rellevants**.
- 3) Les bones raons proporcionen **comprensió**.
- 4) Les bones raons són **conegudes** de qui les rep.

1) Les bones raons són fàctiques: una raó que es basi en fets és millor que una raó que no s'hi basi. La base fàctica pot ser adduïda per donar suport a la raó, mentre que les raons que no tenen base fàctica no tenen aquest suport.

2) Les bones raons són rellevants: una raó que esta relacionada amb una opinió donada és millor que una que no hi tingui relació. La connexió entre elles pot ser feta explícita i serveix per recolzar la raó, mentre que una raó que no sigui rellevant no té una atracció així.

3) Les bones raons proporcionen comprensió: una raó que explica una opinió és millor que una que no ho fa. Una explicació així ajuda a fer que l'opinió sigui comprensible i, per tant, li dona recolzament. Les raons que no expliquen no poden donar aquest suport.

4) Les bones raons són conegudes de qui les rep: les raons que són més familiars, més creïbles, que l'opinió debatuda són millors que les raons que no ho són.

En resum: que les raons siguin bones o dolentes és qüestió **de comparació**: una raó **és millor** que una altra si és fàctica, rellevant, més coneguda, dona comprensió, o si reuneix alguna combinació d'aquests elements.

Alguns exemples d'exercicis o plans de diàlegs dels Manuals del currículum Filosofia 3/18:

Exemples de **PERSENSAR** (Manual que acompanya *Pèbili*)

Raons per plorar (p.303)

Pots dir per què se'ls escapa una llagrimeta a les verdures que van a saludar la parella que es casa?

Per què ploren les persones?

Tu, per quines coses plores?

Plorem perquè estem tristos?

Estem tristos perquè plorem?

Sempre que plorem és perquè estem tristos?

Es pot plorar d'alegria?

Com saber si algú plora d'alegria o de tristesa?

Es pot plorar sense estar ni trist ni alegre?

Pot ser que hi hagi coses que a uns els facin plorar i als altres els facin riure?

A la fi: Què té a veure la ceba amb el plorar?

Raons per riure (p. 307)

Quines d'aquests situacions són bones per riure i quines no?

	Bona raó per riure	Mala raó per riure
a. Quan un pallasso del circ fa tonteries		
b. Quan un gos encalça un gat		
c. Quan algú rellisca i cau		
d. Quan algú li cauen els pantalons		
e. Quan algú explica un acudit		
f. Quan algú explica una cosa divertida		
g. Quan algú fa broma i fa gestos		

Exemples d'ADMIRANT EL MÓN (Manual que acompanya *Kio i Gus*)

CAP. 1. IDEA 11: DONAR RAONS DEL QUE ES DIU

Quan en Kio diu a la Rita: "iEts un animal amb una pinta ben curiosa, tu!" (7, 25), està emetent un judici segons el qual (a) la Rita és un animal, i (b) la Rita és un tipus especial d'animal: és un animal amb una pinta curiosa. ¿Quines raons dona en Kio per emetre el judici que la Rita és un animal amb una pinta curiosa? Aquestes tres:

- (1) La Rita té la cara plena de pèl.
- (2) La Rita té una cua que s'està tota dreta, quan camina.
- (3) La Rita camina amb quatre cames alhora.

Cal remarcar que les raons que dona en Kio per pensar que la Rita té una pinta curiosa consisteixen en fets que en Kio ha observat. Citant una sèrie de raons a favor del seu judici, en Kio ha construït, en efecte, un argument. Un argument, en lògica, és una conclusió basada en una o més raons.

També hem d'assenyalar que la Gus no està d'acord amb en Kio, i ofereix un contraargument a l'afirmació d'en Kio que la Rita no només fa una pinta curiosa, sinó que fa "animalades". La Gus sosté que l'animal de debò és en Kio; per les raons següents:

- (1) té la cara "plena de pell";
- (2) no té cua;
- (3) com que no té cua, no té res de què pugui estar orgullós.

Aquesta és la primera vegada en el llibre que un diàleg pren la forma d'argument i contraargument. Donat que un dels objectius de la filosofia per nens és encoratjar els nens a raonar, i donat que arguments d'aquest tipus són models del procés de raonament, seria útil dedicar algun temps, no solament a aquest passatge, sinó també als exercicis que demanen raons per les coses que es diuen. En general, quan un dels teus alumnes doni una opinió a classe, la teva resposta hauria de ser: "¿Quines raons tens per dir això?" I la classe hauria de concedir un cert temps a l'alumne per exposar les seves raons.

I si l'alumne tingués problemes per expressar-les, no hi hauria cap inconvenient a facilitar que els altres alumnes l'ajudessin a clarificar les seves raons.

Resulta que, en aquesta ocasió, les raons que ofereixen en Kio i la Gus són fets. Però, les raons no han de ser sempre fets. Parlant amb els alumnes, trobaràs altres exemples en què, com a raons del que diuen o pensen, et donaran creences, principis, teories, sentiments, records i anticipacions de conseqüències.

Observa que no intentem donar una definició de raó a l'inici del programa. La comprensió del que són les raons hauria de sorgir de les converses dels nens a classe, de manera que parlant els uns amb els altres descobrissin que les raons són extremament diverses. De fet, faries el mateix si estiguéssiu parlant de plantes i animals. Primer presentaries als nens una àmplia selecció d'exemples, i després els deixaries esbrinar què tenen tots aquests exemples en comú, en lloc de començar per la definició de planta o animal abans que els nens hagin tingut l'oportunitat de conèixer i observar els exemples individuals.

1.1.28. EXERCICI: Donar raons (p. 7, 25-28)
¿Quines raons podries donar per fer el següent?

1. Anar a escola amb un mitjó vermell en un peu i un mitjó blau a l'altre.
 2. Lligar un cordill des de l'interruptor del llum de la teva habitació fins al teu llit.
 3. Fer xocolata desfeta i partir-te-la amb el teu gat.
 4. Veure una escala de mà estintolada contra la paret i evitar de passar-hi per sota.
 5. Negar-te a mirar la televisió.
- [Vegeu l'entrada "Raons" d'aquest manual, de *Buscant el sentit*, de Recerca filològica i de *Recerca ètica i convivència*.]

1.1.29. EXERCICI: Donar raons del que es diu (p. 7, 25-28)
En Kio diu que la Rita fa "una pinta ben curiosa" (7, 25), i la Gus diu que en Kio és "animal" (8, 2). Cada un d'ells dona raons del que ha dit. Les raons d'en Kio són coses que ell ha vist, sentit, tastat, tocat o olorat.

Suposem que tu fas els comentaris que trobaràs a continuació. Però, en cada cas, algú et pregunta les raons que tens per fer aquests comentaris. Has de mirar de contestar explicant a aquesta persona una cosa que hagis vist, sentit, tastat, tocat o olorat. D'acord?

Els teus comentaris Les teves raons

1. "Alguns dibuixos animats són molt xulos."
 2. "Alguns dibuixos animats són avorridíssims."
 3. "Un gos és un bon animal de companyia."
 4. "Anar d'excursió és molt divertit."
 5. "Alguns llibres són millors que altres."
 6. "La pluja i la neu s'assemblen en bastantes coses."
 7. "La pluja i la neu són molt diferents."
 8. "Sé fer avions de paper."
 9. "Qualsevol pot veure Port Aventura."
 10. "Em sembla que hi ha una tortuga al pati de l'escola."
 11. "No em cal pas mirar les monedes, per classificar-les."
 12. "No em cal pas mirar el gelat, per distingir el de llimona del de xocolata."
- [Vegeu l'entrada "Raons" d'aquest manual, de *Buscant el sentit*, de Recerca filològica i de *Recerca ètica*.]

1.1.30. EXERCICI: Donar raons del que es fa (p. 7, 25-28)
Digues les raons que tens per fer les coses següents:

1. Rentar-te les dents
2. Lligar-te els cordons de les sabates
3. Menjar-te l'esmorzar
4. Beure llet
5. Aixecar la mà a classe
6. Aprendre a sumar i a restar
7. Donar menjar al gat
8. Tenir cura amb els llibres
9. No donar empentes quan fas cua
10. Anar a escola

[Vegeu l'entrada "Raons" d'aquest manual, de *Buscant el sentit*, de Recerca filosòfica i de *Recerca ètica*

CAP 9. IDEA 10: ¿QUAN HEM DE DONAR RAONS?

En principi, sempre que fem alguna cosa de la qual en siguem responsables, se'ns podran demanar les raons que puguin *justificar* el que hàgim fet. De fet, però, és relativament infreqüent que ens hàgim de defensar d'aquesta manera. Podem descansar, doncs: hi ha moltes probabilitats que els altres no siguin tan curiosos sobre els nostres judicis com per demanar-nos constantment que els n'expliquem les raons.

Tanmateix, mentre els *altres* potser no ens demanin raons, pot molt ben ser que nosaltres mateixos vulguem conèixer les raons que tenim per als nostres judicis, a fi de dirigir-nos vers la realització de millors percepcions i millors judicis en el futur. En altres paraules, reflexionant sobre la nostra experiència present i passada, sospesant-la i avaluant-la amb raons, estem preparant el camí per fer que la nostra experiència futura sigui encara de més qualitat.

9.2.10. EXERCICI: Donar raons (p. 73,4)

Imagina't que algú et pregunta si, ahir a la nit, vas veure un determinat programa de televisió, i que tu li dius: "No, no m'agraden els programes que ensenyen molta violència." Has donat una raó del teu judici. Però, potser no sigui una raó gaire convincent; l'altra persona encara et pot voler dir: "*¿Per què* no t'agraden els programes que ensenyen molta violència?" I tu t'hauràs de rumiar una raó per *aquesta* preferència. Les nostres raons estètiques, doncs, són defenses que fem de les nostres preferències o dels nostres judicis, i cada raó que donem pot portar a demanar-ne una altra.

Heus aquí algunes preferències. ¿Quina raó podria donar algú per tenir aquestes preferències? ¿I es podria demanar encara a aquesta persona que donés una raó d'*aquesta* raó?

1. La Felicitat va dir: "Prefereixo el suc de taronja al suc de tabac."
2. En Gumersind va dir: "Prefereixo la ceba a l'all."
3. En Brumari va dir: "Prefereixo els gossets petits i juganers als grossos i endormiscats."
4. La Pamela va dir: "Prefereixo els monopatins als patinets."
5. En Fruitós va dir: "Prefereixo pintar amb els dits que amb llapis de colors."
6. En Felicià va dir: "Prefereixo l'argila a la plastilina."
7. En Frederic va dir: "Prefereixo les cançons de bressol al rock punk."
8. En Gerard va dir: "M'agrada més tocar els platets que el triangle."
9. En Robert va dir: "Prefereixo ballar a cantar."
10. En Joan va dir: "M'agrada més rentar un cotxe que rentar-me la cara."

Exemples de *BUSCANT EL SENTIT*
(Manual que acompanya *Pimi*)

2.5.2. EXERCICI: ¿Que vol dir "raó"? (p. 15,22-23)

Busca una altra paraula o expressió que pugui substituir "raó" -o el gir on apareix "raó"-en les oracions següents:

1. El van tancar, perquè havia perdut la *raó*.
2. Quan el meu germà tingui ús de *raó*, podrà fer el que faig jo.
3. ¿Quina és la *raó* de la teva esperança?
4. Estan protestant amb *raó*.
5. L'han fet callar contra tota *raó*.
6. No m'agrada fer-ho, però em sembla que li hauré de donar la *raó*.
7. Per *raó* de la seva edat, no l'han deixat entrar.
8. Tinc *raons* per creure que és un lladre.
9. La meva mare està carregada de *raó*.
10. No en parlem més: tens *raó*.
11. Si l'hi demanes al mestre, potser ell te'n sabrà donar *raó*.
12. Es força intransigent, i no s'admet de *raons*.
13. Només ha aportat *raons* de peu de banc.
14. No diguis res, que encara hi haurà *raons*.
15. No hi ha manera de cobrar. Ja fa un any que em fa passar amb *raons*.
16. El premi estarà en *raó* directa a la teva bona conducta.
17. Des de fa un any, han canviat *la raó* social de l'empresa.

[Vegeu l'entrada "Raons" en els Índexs Temàtics d'Exercicis d'aquest Manual i de *Recerca Filosòfica*.]

4.3.4. EXERCICI: Excuses i raons (p. 29,8-15)

Indica si les excuses següents són bones raons (BR) o males raons (MR). I digues per que ho veus així.

	BR	MR	?
1. Quan m'he despertat aquest matí, tenia la gola seca. Li he dit, a la meva mare: "Mare, no puc anar a l'escola. Estic malalt."			
2. L'altre dia el mestre em va demanar els deures. Li vaig dir: "No els he fet. Ahir a la nit, el meu germà em va convidar al cine."			
3. L'Anna em va dir que la Carolina, la meva millor amiga, li havia explicat el meu secret. Vaig preguntar a la Carolina per què ho va fer. Em va contestar: "En tenia ganes".			

<p>4. Dimarts vaig fer tard a l'escola. Quan hi vaig arribar, el mestre em va preguntar: "¿Per què vens tard?" Li vaig contestar: "M'he adormit".</p>			
<p>5. Vaig prometre a en Bernat que dimecres passat jugaria amb ell després de l'escola. A les 3 de la tarda, la Gemma em va convidar a anar a casa seva. Hi vaig anar. L'endemà, en Bernat em va preguntar: "¿Per què vas incomplir la teva promesa?" Li vaig dir: "Estava segur que m'ho passaria millor a casa de la Gemma. Té una casa de nines molt gran, i tu no."</p>			
<p>6. Cada dissabte he de fer neteja de la meva habitació. És una norma familiar. Dissabte passat, vaig dir al meu pare: "Aquest dissabte no puc netejar l'habitació. He d'anar a l'assaig de teatre."</p>			
<p>7. La meva mare em va dir que podia anar a comprar amb la Mariona i la seva mare. També em va dir que havia de tornar a ser a casa a les 9, per sopar. Vaig arribar a les 10. Quan la meva mare em va preguntar per què feia tard, vaig dir: "La mare de la Mariona havia d'anar a <i>moltes</i> botigues."</p>			

<p>8. Vaig dir a la meva germana Irene que ens trobaríem al pati a les 5. Hi vaig arribar mitja hora tard. Quan em va preguntar per què arribava tard, vaig dir: "El mestre m'ha demanat que em quedés després de l'escola per netejar les pissarres. "</p>			
<p>9. La Glòria té un aquari molt gros. Em va demanar si voldria anar amb ella a la botiga d'animals per ajudar-la a triar un peix nou. Li vaig dir que m'encantaria. Quan vam anar a la botiga, em vaig passar l'estona jugant amb els gossets petaners. Després, la Glòria va dir: "¿Per que ho has fet?" Li vaig contestar: "No m'agrada el peix."</p>			
<p>10. Dimecres a la tarda, l'Helena i jo vam anar a la classe de ballet. A mitja classe, ella va dir: "Me n'he d'anar a casa de seguida." Quan li vaig preguntar per què, va dir: "Tinc ganes de jugar a ping-pong amb el meu germà gran."</p>			

[Vegeu l'entrada "Raons" en els Índexs Temàtics d'Exercicis d'aquest Manual i de *Recerca Filosòfica*.]

6.4.13. EXERCICI: Arguments (p. 51,6-8)

Tal com s'usa en filosofia, la paraula "argument" es refereix a un tipus de raonament en que es defensa o es justifica una *conclusió* amb l'ajut d'una o moltes raons. (Normalment, podem identificar les raons perquè s'introdueixen amb expressions com "atès que", "com que", "perquè", "ja que", "donat que". I podem identificar les conclusions perquè s'introdueixen amb expressions com "se'n segueix que", "per tant", "així, doncs", "és clar que", "s'ha d'admetre que". A vegades, però, les raons i les conclusions no s'introdueixen amb expressions específiques. Aleshores, és la funció que exerceix a dins del text la que les fa reconèixer.)

En els casos següents, subratlla una vegada la raó o les raons, i dues vegades, la conclusió. (Pot ser que els arguments no siguin *bons* arguments.)

Exemples:

*Com que Nova York és un estat, **no és un país***

*Ell és un ésser humà: **per tant, ell és una persona***

1. Com que els gossos són animals, en Rover és un animal.
2. Aniré al cine aquesta tarda perquè m'han dit que fan una pel·lícula molt divertida.
3. A la Melina, li ha agradat molt la pel·lícula; per tant, deu ser un bon film.
4. Com que no tens l'edat, no et deixaran entrar al cine.
5. Del fet que en Gabriel tingui dos anys, se'n segueix que no va néixer ahir.

[Vegeu les entrades "Raonaments", "Raons" en els Índexs Temàtics d'Exercicis d'aquest Manual i de *Recerca Filosòfica*.]

Exemples de **RECERCA FILOSÒFICA** (Manual que acompanya *La descoberta de l'Aristòtil Mas*)

IDEA 10. ¿Què es considera una raó?

Se'ns demana sovint que justifiquem les nostres creences o les nostres accions a través de raons. Però, ¿què es considera una raó? I entre les raons, ¿què es considera una bona raó?

Quan algú ens demana que justifiquem les nostres creences o les nostres accions, les raons que generalment donem es refereixen a allò que aquella persona ja creu. La raó procura que sembli plausible allò que hem dit o fet. Heu-ne aquí alguns exemples:

a. Mare: Joan, ¿Per què has fet plorar el teu germanet?

Joan: Tenia una agulla imperdible a la boca i he tingut por que se l'empassaria; per això l'hi he pres.

b. Mestre: Núria, ¿Per què els tarongers no passen al Nord de l'Ebre?

Núria: Perquè l'hivern ja és més fred.

En el primer cas, en Joan ofereix una raó que pot estar segur que serà acceptada per la seva mare. Normalment, no s'hauria de fer plorar un infant. Però, com que es pot fer mal si s'empassa una agulla, això és una bona raó per prendre-l'hi, encara que fer-ho tingui com a conseqüència que el nen plori. En el segon cas, la resposta de la Núria dona per suposat: que el clima dels Països Catalans, mediterrani arreu, és bo per als tarongers; i que, quan es va cap al Nord, hi ha una sensible disminució de les temperatures, a causa de l'augment de latitud i major proximitat del continent europeu, forca fred a l'hivern.

2.14. EXERCICI. ¿Què es considera una raó?

	Bona raó	No gaire bona	Cap raó
a. Albert: El votaré segur. Sempre defensarà allò que creu.			
b. Joan: No li donaré el vot. No té sentit dels negocis ni per portar una parada de begudes.			

C. Gemma: iTinc unes ganes de votar-lo! !És de somni!			
d. Lluís: ¿Per què L'he de recolzar? ¿Què ha fet per mi?			
e. Mireia: No espera que la gent li digui com ha de pensar. Penca pel seu compte.			
f. Fina: Per això mateix votaré en contra seu, perquè li importem un rave tots nosaltres i el que puguem pensar.			
g. Manuel: No m'hi veig votant un tipus que porta samarreta.			
h. Irene: Miquel no és el seu nom real. El seu nom real és Miquees. Nano, i ho trobo molt fort això d'intentar enganyar el públic! No podria suportar un polític mentider.			
i. Job: El votaré perquè sempre ha sigut honest, i probablement en continuarà sent.			
j. Pep: El votaria en qualsevol moment. iMira la influencia que té amb els mestres i amb la directora!			

(NOTA: Una cosa pot ser una bona raó i, tanmateix, no ser un fonament suficient per a una acció o una creença determinada. A vegades calen moltes bones raons per justificar un pensament o una acció determinats. Els votants d'aquesta classe hauran de sospesar el conjunt de raons que hi ha per votar en Miquel i el conjunt de raons que hi ha per no votar-lo.)

IDEA 2: DONAR BONES RAONS DE LES NOSTRES OPINIONS

8. PLA DE DIÀLEG: Raons i bones raons

Se't demana que facis tres coses:

- tria l'enunciat que és una bona raó per l'opinió;
- explica el perquè és una bona raó, tot usant les quatre característiques que s'acaben d'assenyalar. Pots afegir alguna altra característica a la llista?;
- tria un dels enunciats que no has considerat una bona raó: ¿Pots imaginar-te una situació en que aquest enunciat seria una bona raó? Explica't.

1. Opinió: Millor que em posi l'impermeable avui.

Enunciats:

- A. Ahir feia sol, i després d'un dia de sol sempre ve pluja.
- B. M'agrada la pluja; si porto l'impermeable potser plourà.
- C. Els humans del temps diu que hi ha 90% de probabilitat de pluja avui.

2. Opinió: Es hora de donar menjar al gat.

Enunciats:

- A. Jo tinc gana i el gat té la mateixa sensació que jo.
- B. Sempre donem menjar al gat a aquesta hora.
- C. Acabo de veure un anunci per la tele que m'ha fet pensar en el menjar que comprem pel gat.

3. Opinió: Ha estat una bona pel·lícula.

Enunciats:

- A. M'ha agradat el títol.
- B. Un xicot, que no aprecio gaire, va dir que era horrible.
- C. M'ho he passat bé veient-la.

4. Opinió: En realitat, les estrelles són llumetes aguantades per follets que viuen al cel.

Enunciats:

- A. Ho he llegit en un llibre de contes.
- B. Se m'ha acudit aquesta idea mentre era a classe.
- C. Ahir vaig conèixer un follet que m'ho va explicar tot.

5. Opinió: Hauria de donar un caramel a en Carles.

Enunciats:

- A. Ahir li vaig donar un caramel.
- B. Ell ahir em va donar un caramel.
- C. Em trencarà la cara si no ho faig.

IDEA 3: UN SENTIMENT, ¿POT SER UNA RAÓ?

8.5. EXERCICI: Sentiments i raons

Posa una X al costat d'aquells exemples en que un sentiment es dóna inadecuadament com a raó, i posa una B al costat d'aquells altres en que els sentiments mencionats serveixen com a raons:

- a. Sé que aquest mes és el juliol, perquè em sabia molt greu que ara mateix fos algun altre mes.
- b. Aquest cotxe ha de ser un Volkswagen, perquè m'agraden els Volkswagen i m'agrada aquest cotxe.
- c. Sí, m'agraden els pícnic; em sembla, doncs, que hauríem d'anar a fer un pícnic avui.
- d. No està bé que les coses siguin avorrides. Però "2+2=4" és molt, molt avorrit. Evidentment, no pot ser que estigui bé.
- e. ¡És clar que és preciosa! ¿Li tindria enveja jo, si no ho fos?

8.6. EXERCICI:

Respon a les columnes de la dreta:

	Sentiment si raó/no raó	Sense decidir
1. La Maria va observar: "Em vindria de gust ballar avui. Em sembla que aniré al ball".		
2. En Jesús va dir: "Detesto que de 2 més 2 sempre en surtin 4. Seria molt més bonic que fessin 9".		

3. "Tinc el pressentiment -va fer en Jordi- que dema hi haurà un eclipsi".		
4. "Ho sento molt pels Troians -va dir la Cèlia-. Estic ben convençuda que realment, es mereixien guanyar aquella guerra amb els Grecs".		
5. "Confio plenament en l'Eduard -va dir el Sr. Negre -. Per això estic content de fer l'assegurança amb ell".		
6. "Si en Miquel no m'hagués agradat, no l'hauria pas votat", va dir la Sra. Coll.		
7. "Em posaria malalt si el Real Madrid guanyés la lliga; no pot pas ser, doncs, que la guanyi", va comentar en Tomàs.		
8. "M'agrada el fet que hi hagi 1.000 m. a cada kilòmetre -va dir en Marc-. És per això que crec que és veritat".		
9. La Sra. Negre va fer tot el que va poder pels seus fills, perquè els estimava.		
10. La Sílvia -que venia entrades per la festa de l'escola- no li volia vendre cap entrada, a en Jofre, perquè li tenia molta mania.		

Exemples de **ÈTICA I CONVIVÈNCIA** (Manual que acompanya *Elisa*)

1.22. EXERCICI: RECOLZAR ELS JUDICIS AMB RAONS

Imagina't que, durant el dia, sents les observacions següents. Les persones que fan aquestes observacions, ¿quines raons tenen per fer-les?

1. Sara: "Guillem, no deus haver dormit bé aquesta nit."
2. Grau: "Lau, ¿realment has de ser tan porc quan menges?"
3. Esther: "Em sembla que tindrem una tempesta!"
4. Carles: "Avui és dijous, 8 d'agost."
5. Cesc: "*El fill de Dràcula* és una gran pel·lícula!"
6. Maria: "Demà no vindré a l'escola."
7. Greta: "El voleibol és un bon joc."
8. Linda: "Juguem amb aquesta pilota en comptes d'aquella."
9. Telm: "iRealment, la meva habitació és un caos!"

EXERCICI: ¿QUAN ÉS QUE UNA RAÓ ÉS UNA BONA RAÓ?

Considera les observacions següents i mira si el que es diu representa una bona raó (BR), una raó (R) -tot i que no necessàriament bona-, o una cosa que no és una raó (NR).

	Bona raó	Raó	No raó
1. Jordi: "La raó que em fa sospitar que aquest home (en Clàxon) és l'assassí és que l'assassí portava sabates i en Clàxon porta sabates."			
2. Lola: "Sospito d'en Clàxon perquè l'assassí calçava un quaranta-quatre i en Clàxon s'hi acosta molt perquè calça un quaranta-cinc."			
3. Hel·lena: "Penso que en Clàxon és innocent, perquè em ve mal de cap quan miro d'esbrinar coses d'aquestes."			
4. Miquel: "Crec que en Clàxon va ser l'assassí, si es té en compte el fet que ho va confessar."			
5. Joana: "Em nego a treure cap conclusió abans del judici d' en Clàxon, perquè es va retractar de la seva confessió."			
6. Oriol: "iEn Clàxon és completament innocent! iM'ho ha dit el meu astròleg!"			
7. Magda: "iEn Clàxon és un home que està molt bé! iÉs clar que és innocent!"			
8. Nila: "Bé, sí, ho va fer en Clàxon: la pistola tenia les seves empremtes. ¿Què hi fa que l'arma del crim fos un ganivet?"			
9. Tomàs: "L 'avi d'en Clàxon ja va estar a la presó per estafador. Això em va convèncer que ho va fer en Clàxon."			
10. Felip: "Bé, tiraré una moneda: si surt cara, és innocent; si surt creu, culpable. ¿Què te'n sembla? iCreu!"			

Informacions

XXI Conferència Filosofia 3/18 **L'educació d'emocions i sentiments** **des de Filosofia 3/18**

24-25 de maig de 2019
Universitat de Girona - Facultat de Lletres

[Més informació](#)

Colònies Filosòfiques 2019

Per a nenes i nens de 6 a 12 anys
Dates: 14 al 20 de juliol de 2019.
Lloc: Can Pere (St. Pere de Ribes)
Preu: 318€ (7 dies amb pensió completa)

[Més informació](#)

Voleu fer formació al vostre centre?
Voleu ser FILOSCOLA?
Vols ser Filomestre/a?
Demana'ns informació!!!